

วารสารธรรมเพื่อชีวิต

JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE

ISSN: 2822-048X

<https://soo8.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index>

Original Research Article

A Study of Community Enterprises for Visually Impaired Individuals

การศึกษาวิสาหกิจชุมชนของผู้พิการทางสายตา

Laddawan Boonna^{1*}, & Dhachakorn Thitiluck²ลัดดาวัลย์ บุญนะ^{1*}, & ธัชกร ธิติลักษณ์²

ARTICLE INFO

Name of Author &
Corresponding Author: *

1. Laddawan Boonna*

ลัดดาวัลย์ บุญนะ

College of Leadership and Social
Innovation. Rangsit University, Thailand.
วิทยาลัยผู้นำและนวัตกรรมสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต
Email: teacherrsaii@gmail.com

2. Dhachakorn Thitiluck

ธัชกร ธิติลักษณ์

College of Leadership and Social
Innovation. Rangsit University, Thailand.
วิทยาลัยผู้นำและนวัตกรรมสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต
Email: Dhachakorn.th@gmail.com

คำสำคัญ:

วิสาหกิจชุมชน, ผู้พิการทางสายตา, การพัฒนา
คุณภาพชีวิต

Keywords:

Community Enterprises, Visually
Impaired, Quality of Life Development

Article history:

Received: 03/01/2025

Revised: 20/05/2025

Accepted: 05/08/2025

Available online: 28/10/2025

How to Cite:

Boonna, L. & Thitiluck, D. (2025). A
Study of Community Enterprises for
Visually Impaired Individuals. *Journal
Dhamma for Life*, 31(4), 499-517.

ABSTRACT

This study aimed to study community enterprises operated by visually impaired individuals and examine the challenges and obstacles they face. The study also explored how these individuals adapt to managing their enterprises. A qualitative research approach was employed, involving in-depth interviews with 15 purposively selected visually impaired individuals in Chiang Mai Province. Participants were both congenitally and later-life blind.

The study found that 1) community enterprises for visually impaired individuals involve the formation of groups within the community to promote occupations and improve quality of life. However, these community enterprises have not yet reached full development due to five main reasons. (1) Group formation and community support in terms of information accessibility requires special technology. The work of visually impaired individuals must receive continuous support from external organizations. (2) Rules and regulations for coexistence have not been adapted to meet the needs of visually impaired individuals. (3) There is a lack of support from the government and private sectors in terms of market development and budget allocation for career advancement. (4) There is a lack of access to information and the opportunity to learn new skills that are essential for market development and product improvement. (5) Participation in activities or the operation of community enterprises remains fragmented, lacking cooperation and coordination at every stage. The findings further indicated that 2) the problems and obstacles in operating community enterprises for visually impaired individuals included business management, transportation, adaptation to regulations, time constraints, product production, teamwork within the group, and lack of financial

ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย
Thai-Journal Citation Index Centre<https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index>

support. The result additionally showed that 3) visually impaired individuals have adapted by training in the use of technology to assist with their work, learning new marketing skills, and adjusting to the regulations related to group formation for the operation of community enterprises for the visually impaired.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาวิสาหกิจชุมชนของผู้พิการทางสายตา 2) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของวิธีการดำเนินการวิสาหกิจชุมชนของผู้พิการทางสายตา และ 3) ศึกษาการปรับตัวของผู้พิการทางสายตาในการดำเนินการวิสาหกิจชุมชน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ซึ่งเป็นผู้พิการทางสายตาตั้งแต่กำเนิดหรือพิการภายหลัง และเป็นสมาชิกของวิสาหกิจชุมชนของผู้พิการทางสายตา ครอบคลุมทั้งเพศชายและหญิง ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 15 ราย

ผลการศึกษาพบว่า 1) วิสาหกิจชุมชนของผู้พิการทางสายตามีลักษณะรูปแบบการรวมตัวของกลุ่มคนในชุมชนเพื่อส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิต ยังไม่สามารถดำเนินการวิสาหกิจชุมชนที่สมบูรณ์ได้ จากสาเหตุ 5 ประการได้แก่ (1) การรวมตัวเป็นกลุ่มและการสนับสนุนในชุมชน ในประเด็นของการรับรู้ข้อมูลที่ต้องอาศัยเทคโนโลยีพิเศษ โดยการทำงานของผู้พิการจะต้องได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจากหน่วยงานภายนอก (2) กฎและข้อบังคับในการอยู่ร่วมกัน ไม่ได้ถูกปรับให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้พิการ (3) ขาดการสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน ด้านการพัฒนาตลาดและการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาอาชีพ (4) ขาดการเข้าถึงข้อมูลและการเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ ที่จำเป็นในการพัฒนาตลาดและสินค้า 5. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือการดำเนินวิสาหกิจชุมชน ยังคงเป็นลักษณะแยกส่วน ขาดความร่วมมือและการประสานงานในทุกขั้นตอน 2) ปัญหาและอุปสรรคของวิธีการดำเนินการวิสาหกิจชุมชนของผู้พิการทางสายตา ได้แก่ บริหารจัดการธุรกิจ การเดินทาง การปรับตัวเข้ากับกฎระเบียบ ข้อจำกัดด้านเวลา การผลิตสินค้า การทำงานร่วมกันในกลุ่ม และการขาดการสนับสนุนทางการเงิน 3) ผู้พิการทางสายตามีการปรับตัวในด้านการฝึกฝนการใช้เทคโนโลยีเพื่อช่วยในการทำงาน การเรียนรู้ทักษะใหม่ๆ ทางการตลาด และปรับตัวเรื่องกฎระเบียบของการรวมกลุ่มเพื่อทำงานของวิสาหกิจชุมชนผู้พิการทางสายตา

บทนำ

ผู้พิการเป็นกลุ่มประชากรที่มีความเปราะบางในสังคม เนื่องจากเผชิญกับข้อจำกัดทั้งทางร่างกาย เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตโดยตรง ปัจจุบันประเทศไทยมีจำนวนผู้พิการที่ขึ้นทะเบียนทั้งสิ้น 2,180,178 คน (กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ, 2566) และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สาเหตุหลักมาจากอุบัติเหตุทางถนน การทำงาน รวมถึงความเจ็บป่วยเรื้อรัง ซึ่งนำไปสู่ความพิการถาวร

เมื่อบุคคลกลายเป็นผู้พิการ มักต้องเผชิญกับข้อจำกัดด้านการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ และการมีรายได้เพียงพอแก่การครองชีพ โดยเฉพาะในกรณีที่ผู้พิการเป็นหัวหน้าครอบครัว ย่อมเกิดภาระค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้นขณะที่รายได้กลับลดลง ข้อมูลจากกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (2566) ระบุว่า ผู้พิการที่ขึ้นทะเบียนส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาสูงสุดเพียงระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 84.6 ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการเข้าถึงการศึกษาของผู้พิการ ส่งผลให้โอกาสในการประกอบอาชีพมีจำกัด อีกทั้งสภาพแวดล้อมทางสังคมและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ยังไม่ตอบสนองต่อการใช้ชีวิตของผู้พิการอย่างแท้จริง เช่น ระบบขนส่งสาธารณะ ลิฟต์ ทางลาด หรืออุปกรณ์ช่วยเหลือเฉพาะทาง กลุ่มผู้พิการทางสายตาถือเป็นหนึ่งในกลุ่มที่ประสบอุปสรรคมากที่สุด ทั้งในด้านการศึกษา การฝึกอาชีพ และการเข้าสู่ตลาดแรงงาน แม้ว่ากฎหมายส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 จะกำหนดให้สถานประกอบการที่มีพนักงานตั้งแต่ 100 คนขึ้นไปต้องรับผู้พิการเข้าทำงานอย่างน้อย 1 คน ตามมาตรา 33 และ 35 แต่ในทางปฏิบัติยังพบว่าผู้พิการโดยเฉพาะผู้พิการทางสายตาได้รับโอกาสในการจ้างงานน้อยมาก อันเนื่องมาจากทัศนคติของนายจ้างที่ยังมองว่าผู้พิการไม่สามารถทำงานได้เทียบเท่าคนปกติ ปัญหาที่แท้จริงของผู้พิการทางสายตาไม่ใช่ “การมองไม่เห็น” แต่คือ “การขาดโอกาสและความเข้าใจที่ถูกต้องจากสังคม” ซึ่งหากได้รับการส่งเสริมด้านการศึกษาและอาชีพอย่างเหมาะสม ผู้พิการทางสายตาสามารถดำรงชีวิตและทำงานได้เช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป ตัวอย่างเช่น การดำเนินโครงการ “ส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรมคนตาบอดและครอบครัว” ที่ได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชน ได้แก่ บริษัทเครือเจริญโภคภัณฑ์ และบริษัททรู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ซึ่งมุ่งเน้นการฝึกอบรมและสร้างรายได้อย่างยั่งยืน จนเกิดการพัฒนาเป็น วิสาหกิจชุมชนคนพิการทางสายตา แม้จะมีโครงการและนโยบายสนับสนุนผู้พิการทางสายตาในหลายระดับ แต่ยังคงขาดงานวิจัยที่มุ่งศึกษาลึกในประเด็นต่อไปนี้

1. ขาดการศึกษากระบวนการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนคนพิการทางสายตา อย่างเป็นระบบ ว่ามีรูปแบบการบริหารจัดการ การพัฒนาอาชีพ และการสร้างรายได้อย่างไร
2. ยังไม่มีการวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จและอุปสรรค ในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนคนพิการทางสายตาอย่างชัดเจน
3. ขาดการเชื่อมโยงข้อมูลเชิงนโยบายกับบริบทของการดำเนินงานจริง เพื่อพัฒนาแนวทางส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้พิการทางสายตา

สะท้อนว่าการพัฒนาศักยภาพผู้พิการทางสายตายังขาดความเข้าใจในมิติทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับพื้นที่ ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการศึกษาเพิ่มเติม ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา “การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนคนพิการทางสายตา” โดยมุ่งเน้นการสำรวจปัญหา อุปสรรค ปัจจัยแห่งความสำเร็จ และแนวทางการพัฒนารวมถึงศึกษารูปแบบการปรับตัวของผู้พิการทางสายตาในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ผลการศึกษาจะนำไปสู่การเสนอแนวทางเชิงนโยบายเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและสร้างความยั่งยืนทางอาชีพให้แก่ผู้พิการทางสายตาในอนาคต

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดวิสาหกิจชุมชน (Community Enterprise)

เป็นรูปแบบของธุรกิจที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือของคนในชุมชน โดยมีจุดมุ่งหมายในการสร้างรายได้ และยกระดับคุณภาพชีวิตให้แก่สมาชิกในชุมชน วิสาหกิจชุมชนเป็นการประกอบการเชิงพาณิชย์ที่ไม่เพียงแต่เน้นสร้างผลกำไร แต่ยังให้ความสำคัญกับความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ แนวคิดดังกล่าวมักมุ่งเน้นให้ชุมชนมีการพึ่งพาตนเอง และเป็นศูนย์กลางในการแก้ไขปัญหาของชุมชนด้วยตนเอง (สุวรรณ จิตต์เรืองเกียรติ, 2553) โดยหลักการสำคัญของวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย 1) การพึ่งพาตนเอง วิสาหกิจชุมชนมักถูกสร้างขึ้นจากการรวมกลุ่มของคนในชุมชนที่มีความต้องการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจหรือสังคมภายในชุมชน ทำให้เกิดการผลิตหรือการบริการที่สามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนเองได้ 2) การมีส่วนร่วมของชุมชน สมาชิกในชุมชนทุกคนมีบทบาทและสิทธิเสียงในการตัดสินใจ เป็นกระบวนการที่เน้นการมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความร่วมมือที่เข้มแข็ง 3) ความยั่งยืนทางสังคมและสิ่งแวดล้อม นอกจากมุ่งเน้นผลกำไรแล้ว วิสาหกิจชุมชนยังต้องพิจารณาถึงผลกระทบทางสังคมและสิ่งแวดล้อมด้วย เช่น การรักษาทรัพยากรธรรมชาติ การส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่น และการยกระดับคุณภาพชีวิตของสมาชิกในชุมชน 4) การสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรในท้องถิ่น วิสาหกิจชุมชนจะเน้นการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม เช่น ผลิตผลทางการเกษตร งานหัตถกรรม หรือการท่องเที่ยวชุมชน (อานันท์ ปันยารชุน, 2545)

แนวคิดทฤษฎี 4P (Marketing Mix)

การตลาดเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยให้ธุรกิจสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าและสร้างความสำเร็จในระยะยาว หนึ่งในแนวคิดพื้นฐานทางการตลาดที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง คือ ทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix: 4P) ซึ่งเสนอโดย อี. เจอโรม แมคคาร์ธี (E. Jerome McCarthy) ในปี ค.ศ. 1960 โดยกล่าวว่าการตลาดที่มีประสิทธิภาพต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ประการ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ ราคา สถานที่จัดจำหน่าย และการส่งเสริมการขาย

1. ผลิตภัณฑ์ (Product) หมายถึงสินค้าหรือบริการที่สร้างขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า การพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพและมีเอกลักษณ์ช่วยสร้างความพึงพอใจและความภักดีของลูกค้า
2. ราคา (Price) คือมูลค่าที่ลูกค้ายินดีจ่าย ธุรกิจต้องกำหนดราคาให้เหมาะสมกับต้นทุนและคุณค่าที่ลูกค้ารับรู้ เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าและสามารถแข่งขันได้ในตลาด
3. สถานที่จัดจำหน่าย (Place) หมายถึงช่องทางที่ใช้ในการส่งมอบสินค้าและบริการให้ถึงมือลูกค้าอย่างสะดวก อาจเป็นการขายผ่านร้านค้า ตลาด หรือช่องทางออนไลน์
4. ส่วน การส่งเสริมการขาย (Promotion) คือกิจกรรมที่ใช้ในการสื่อสารและกระตุ้นให้ลูกค้ารู้จักและตัดสินใจซื้อสินค้า เช่น การโฆษณา การลดราคา หรือการจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายต่าง ๆ

โดยสรุป ทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาด 4P เป็นกรอบแนวคิดที่ช่วยให้ธุรกิจสามารถวางแผนและดำเนินกลยุทธ์ทางการตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อผสมผสานทั้งสี่องค์ประกอบได้อย่างเหมาะสม ธุรกิจก็จะสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้า สร้างความพึงพอใจ และเติบโตได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

แนวคิดทฤษฎี 7P (Extended Marketing Mix)

ในยุคเริ่มต้นของการตลาด แนวคิดการตลาดแบบ 4P ซึ่งประกอบด้วย Product (สินค้า) Price (ราคา) Place (ช่องทางจัดจำหน่าย) และ Promotion (การส่งเสริมการขาย) ได้ถูกนำมาใช้เพื่อจัดการผลิตภัณฑ์กายภาพเป็นหลัก เน้นการสร้างมูลค่าและการแข่งขันในตลาดสินค้าที่จับต้องได้ อย่างไรก็ตาม เมื่อธุรกิจเริ่มขยายเข้าสู่การให้บริการ ปรากฏว่าการตลาดแบบ 4P เพียงอย่างเดียวไม่สามารถตอบสนองความซับซ้อนของบริการได้ บริการมีลักษณะเฉพาะหลายประการ เช่น ความไม่สามารถจับต้องได้ (intangible) ความไม่คงที่ (variability) และต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้ให้บริการและลูกค้าในการสร้างคุณค่า สิ่งเหล่านี้ทำให้ผู้ประกอบการต้องพิจารณาปัจจัยเพิ่มเติมในการตลาดบริการ เพื่อแก้ไขข้อจำกัดนี้ Booms และ Bitner (1981) ได้เสนอการขยายแนวคิดการตลาดจาก 4P เป็น 7P (Extended Marketing Mix) โดยเพิ่มอีก 3 องค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ People (บุคลากร) Process (กระบวนการ) และ Physical Evidence (สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ) People หรือบุคลากร เป็นปัจจัยสำคัญในการบริการ เพราะการให้บริการมักเกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างพนักงานกับลูกค้า พนักงานที่มีความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ดี สามารถสร้างประสบการณ์ที่ประทับใจให้กับลูกค้า และช่วยเพิ่มความพึงพอใจและความภักดีต่อองค์กร Process หรือกระบวนการ หมายถึงวิธีการและขั้นตอนที่องค์กรใช้ในการให้บริการ กระบวนการที่มีประสิทธิภาพช่วยให้ลูกค้าได้รับบริการที่รวดเร็ว ถูกต้อง และสม่ำเสมอ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในธุรกิจบริการที่ไม่สามารถเก็บรักษาไว้หรือวัดคุณภาพได้โดยตรง Physical Evidence หรือสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ คือองค์ประกอบที่ลูกค้าสามารถสัมผัสหรือมองเห็นได้ เช่น การตกแต่งสถานที่ เครื่องมืออุปกรณ์ พนักงาน หรือเอกสารและบรรจุภัณฑ์ สิ่งเหล่านี้ช่วยสร้างความน่าเชื่อถือและสื่อสารคุณภาพของบริการ แม้ว่าบริการเองจะเป็นสิ่งที่จับต้องไม่ได้ ด้วยการนำแนวคิด 7P มาใช้ ผู้ประกอบการสามารถวางแผนการตลาดได้อย่างรอบด้าน ครอบคลุมทั้งสินค้า บริการ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการขาย รวมถึงบุคลากร กระบวนการ และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ซึ่งทำให้สามารถสร้างประสบการณ์ที่ดีและตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทฤษฎี 7P เป็นกรอบแนวคิดที่สำคัญในการตลาดบริการ ช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถปรับกลยุทธ์ให้เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของบริการ และสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันในยุคที่การตลาดไม่ได้จำกัดอยู่เพียงผลิตภัณฑ์กายภาพอีกต่อไป

ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

1. พระราชบัญญัติวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548

1) การจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน ในมาตรา 5 ของพระราชบัญญัติวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 ระบุว่าวิสาหกิจชุมชนต้องเป็นกลุ่มคนที่รวมตัวกันเพื่อดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิต บริการ หรืองานฝีมือในท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ซึ่งต้องจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนกับสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) เพื่อได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐ

2) แนวทางการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในมาตรา 6 ระบุว่าวิสาหกิจชุมชนมีหน้าที่ดำเนินงานในลักษณะที่ส่งเสริมการสร้างรายได้ให้กับสมาชิกและคนในชุมชน โดยการดำเนินการต้องคำนึงถึงการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม (ราชกิจจานุเบกษา, 2548)

2. พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541

มาตรา 15 ห้ามนายจ้างเลือกปฏิบัติต่อแรงงานโดยไม่เป็นธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของเพศ อายุ ความพิการ หรือสถานะอื่น ๆ อันเป็นการละเมิดสิทธิของแรงงาน

มาตรา 23 กำหนดให้ลูกจ้างทุกคนมีสิทธิได้รับค่าจ้างที่เป็นธรรม การลาพักร้อน และการลางานตามที่กฎหมายกำหนด

มาตรา 99 หากนายจ้างไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองแรงงาน จะมีบทลงโทษทางกฎหมาย เช่น การปรับหรือจำคุกตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ (ราชกิจจานุเบกษา, 2541)

3. พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550

มาตรา 20 คนพิการมีสิทธิในการประกอบอาชีพตามความสามารถของตน และได้รับการคุ้มครองในที่ทำงานเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป ซึ่งหมายถึงสิทธิในการได้รับค่าจ้างและสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ อย่างเป็นธรรม

มาตรา 35 นายจ้างหรือเจ้าของกิจการมีหน้าที่ให้การสนับสนุนการจ้างงานคนพิการตามสัดส่วนที่กฎหมายกำหนด หากไม่สามารถจ้างงานคนพิการได้ จะต้องสนับสนุนคนพิการในรูปแบบอื่น เช่น การฝึกอบรม หรือสนับสนุนทุนในการประกอบอาชีพ (ราชกิจจานุเบกษา, 2550)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดสามารถออกแบบให้สะท้อน ปัจจัยส่งผลต่อการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนของผู้พิการทางสายตา และ กลยุทธ์การปรับตัวของผู้พิการ โดยอ้างอิงจากผลการศึกษาที่ผู้ให้มา องค์ประกอบหลักของกรอบแนวคิด

วิสาหกิจชุมชนของผู้พิการทางสายตา

1. รูปแบบการรวมตัวและวัตถุประสงค์
2. การดำเนินงานและการจัดการภายในกลุ่ม

ปัญหาและอุปสรรค

1. การบริหารจัดการธุรกิจ
2. การเดินทางและข้อจำกัดทางร่างกาย
3. การปรับตัวเข้ากับกฎระเบียบของกลุ่ม
4. ข้อจำกัดด้านเวลาและการผลิตสินค้า
5. การทำงานร่วมกันในกลุ่ม
6. การขาดการสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน

การปรับตัวของผู้พิการทางสายตา

1. การฝึกฝนและใช้เทคโนโลยีช่วยในการทำงาน
2. การเรียนรู้ทักษะใหม่ด้านตลาดและการขายสินค้า
3. การปรับตัวเข้ากับกฎระเบียบและวิธีการดำเนินกลุ่ม

ผลลัพธ์

1. การพัฒนาคุณภาพชีวิตและอาชีพ
2. การสร้างความยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาวิสาหกิจชุมชนของผู้พิการทางสายตา
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของวิธีการดำเนินการวิสาหกิจชุมชนของผู้พิการทางสายตา
3. เพื่อศึกษาการปรับตัวของผู้พิการทางสายตาการดำเนินการวิสาหกิจชุมชน

สมมติฐานในการวิจัย

1. วิสาหกิจชุมชนของผู้พิการทางสายตาที่มีรูปแบบการรวมกลุ่มเพื่อส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิต แต่ยังมีข้อจำกัดในการดำเนินงานให้สมบูรณ์ เนื่องจากปัจจัยภายในกลุ่มและภายนอกกลุ่ม
2. ปัญหาและอุปสรรคหลักของการดำเนินวิสาหกิจชุมชนของผู้พิการทางสายตาเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ การเข้าถึงทรัพยากร ข้อจำกัดด้านร่างกายและเวลา และการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก
3. ผู้พิการทางสายตามีการปรับตัวเพื่อเอาชนะข้อจำกัดต่าง ๆ ผ่านการเรียนรู้ทักษะใหม่ การใช้เทคโนโลยี ช่วย และการปรับตัวเข้ากับกฎระเบียบหรือข้อจำกัดของวิสาหกิจชุมชน

ระเบียบวิธีในการวิจัย

ประเภทของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการณ์จริงของการดำเนินงานในวิสาหกิจชุมชนของผู้พิการทางสายตาในจังหวัดเชียงใหม่ โดยมุ่งทำความเข้าใจประสบการณ์ มุมมอง และแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ผ่านการเก็บข้อมูลเชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลหลัก รวมทั้งการศึกษาข้อมูลจากเอกสารและสื่อที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่รอบด้านและสมบูรณ์ที่สุด

แหล่งข้อมูล

การวิจัยนี้อาศัยแหล่งข้อมูล 2 ประเภท ได้แก่

1. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ศึกษาจากเอกสารทางราชการ รายงานวิจัย หนังสือ สื่อสิ่งพิมพ์ เว็บไซต์ และสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook และแหล่งข้อมูลออนไลน์อื่น ๆ เพื่อใช้ประกอบการวิเคราะห์ และสนับสนุนข้อมูลภาคสนาม
2. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสังเกตการณ์ (Observation) ในพื้นที่จริงของวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนมุมมอง ประสบการณ์ และการดำเนินงานของผู้พิการทางสายตาอย่างแท้จริง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ผู้พิการทางสายตาที่เป็นสมาชิกของวิสาหกิจชุมชนผู้พิการทางสายตาในจังหวัดเชียงใหม่ ครอบคลุมทั้งเพศชายและหญิง
2. กลุ่มตัวอย่าง ผู้พิการทางสายตาจำนวน 15 ราย ซึ่งเป็นสมาชิกของวิสาหกิจชุมชน

3. เทคนิคการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการ สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยพิจารณาผู้ที่มีส่วนร่วมและมีประสบการณ์ตรงกับการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่มีคุณค่าและน่าเชื่อถือ

เครื่องมือในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview Guide) ใช้คำถามปลายเปิด แบ่งออกเป็น 8 หัวข้อหลัก ได้แก่

- 1) ข้อมูลทางประชากรศาสตร์ของผู้ให้ข้อมูล
- 2) อาชีพและการดำรงชีพของผู้พิการทางสายตา
- 3) ที่มาและจุดเริ่มต้นของการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน
- 4) รูปแบบและกระบวนการดำเนินธุรกิจ
- 5) รายได้ ผลตอบแทน และประโยชน์ที่ได้รับ
- 6) แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนคนพิการทางสายตา
- 7) ความพึงพอใจ ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจ
- 8) ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นต่อการดำเนินธุรกิจ

2. แบบสังเกตการณ์ (Observation Form) ใช้บันทึกพฤติกรรม การสื่อสาร การมีส่วนร่วม และกระบวนการดำเนินงานของกลุ่มตัวอย่างภายในวิสาหกิจชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

1. การเตรียมการวิจัย ศึกษาทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและ จัดทำกรอบแนวคิดและเครื่องมือในการเก็บข้อมูล
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 15 ราย เก็บข้อมูลด้วยการจดบันทึกและบันทึกเสียงและ สังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมในพื้นที่จริงของวิสาหกิจชุมชน
3. การตรวจสอบข้อมูล (Data Verification) ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลโดยการสอบถามยืนยันจากผู้ให้ข้อมูล (Member Check)
4. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดหมวดหมู่ข้อมูลตามประเด็นที่ศึกษา และสังเคราะห์ผลจากหลายแหล่งข้อมูล
5. การสรุปผลและนำเสนอข้อมูล สรุปสาระสำคัญของผลการศึกษา และจัดทำรายงานในรูปแบบเชิงพรรณนา พร้อมอ้างอิงข้อมูลเชิงเอกสารที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์จะถูกนำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยใช้กระบวนการ วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อหาประเด็นหลัก (Themes) และรูปแบบความสัมพันธ์ของข้อมูล ตลอดจนการเปรียบเทียบกับข้อมูลทฤษฎีเพื่อให้ได้ข้อสรุปที่มีความถูกต้องและเชื่อถือได้

ผลการวิจัย

วิสาหกิจชุมชนของผู้พิการทางสายตา

วิสาหกิจชุมชนของผู้พิการทางสายตาเป็นการรวมกลุ่มของสมาชิกในชุมชนเพื่อพัฒนาอาชีพและยกระดับคุณภาพชีวิต โดยคำนึงถึงความต้องการและข้อจำกัดเฉพาะของผู้พิการทางสายตา การดำเนินงานของกลุ่มได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และมีระบบการจัดการที่มุ่งสู่ความมั่นคงและยั่งยืน ทั้งนี้ สามารถสรุปสาระสำคัญได้ 5 ประเด็นหลัก ดังนี้

1) การรวมกลุ่มและการสนับสนุนในชุมชน การรวมตัวของผู้พิการทางสายตาเป็นหัวใจสำคัญของความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน เนื่องจากเป็นพื้นที่ให้สมาชิกได้พบปะ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และพัฒนาทักษะร่วมกัน โดยมีหน่วยงานต่าง ๆ ให้การสนับสนุนด้านอุปกรณ์และการฝึกอบรม รายได้จากการดำเนินกิจการจะถูกจัดสรรเข้ากองกลางเพื่อแบ่งปันอย่างเท่าเทียม อย่างไรก็ตาม กลุ่มยังประสบข้อจำกัดด้านการสื่อสาร การเข้าถึงเทคโนโลยี และการพึ่งพาหน่วยงานภายนอก ซึ่งอาจกระทบต่อความยั่งยืนและความเข้มแข็งของกลุ่มในระยะยาว

2) กฎระเบียบและข้อบังคับในการอยู่ร่วมกัน กฎและข้อบังคับภายในกลุ่มมีบทบาทสำคัญในการสร้างระเบียบและลดความขัดแย้ง แต่ผู้พิการทางสายตามักประสบอุปสรรคในการปฏิบัติตามกฎที่อาจไม่ได้ออกแบบให้สอดคล้องกับข้อจำกัดด้านการมองเห็น เช่น การอ่านข้อมูลหรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ การขาดการปรับปรุงกฎระเบียบให้เหมาะสม รวมถึงการขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้สมาชิกบางส่วนไม่สามารถมีส่วนร่วมได้อย่างเต็มที่

3) การสนับสนุนจากภาครัฐและภาคเอกชน การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเติบโตของวิสาหกิจชุมชน ทั้งในด้านงบประมาณ การฝึกอบรม การพัฒนาอาชีพ และการสร้างตลาด อย่างไรก็ตาม ผู้พิการทางสายตายังขาดโอกาสในการได้รับการส่งเสริมที่เพียงพอ โดยเฉพาะด้านการตลาด การสร้างแบรนด์ และการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ซึ่งล้วนเป็นองค์ประกอบจำเป็นในการสร้างความมั่นคงและความสามารถในการแข่งขันของกลุ่ม

4) การสร้างอาชีพและรายได้ วิสาหกิจชุมชนเป็นช่องทางสำคัญในการสร้างรายได้และเสริมคุณค่าในตนเองให้แก่ผู้พิการทางสายตา การทำงานร่วมกันช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และพัฒนาทักษะในการ

ผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ อย่างไรก็ตาม กลุ่มยังประสบปัญหาในการเข้าถึงเทคโนโลยีที่จำเป็น การฝึกอบรมทักษะใหม่ ๆ และการจัดการด้านการตลาด ซึ่งส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันและความยั่งยืนของกิจการ

5) การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชน แม้จะมีการรวมกลุ่มกันในระดับหนึ่ง แต่รูปแบบการดำเนินงานยังไม่เป็นระบบอย่างแท้จริง สมาชิกส่วนใหญ่ยังทำงานแยกกัน ขาดการประสานงานในกระบวนการผลิตและจัดจำหน่าย รวมทั้งขาดสถานที่ทำงานร่วมกันและระบบบริหารจัดการที่ชัดเจน ทำให้การดำเนินงานยังไม่สอดคล้องกับแนวคิดของวิสาหกิจชุมชนอย่างเต็มรูปแบบ

ผลการศึกษาพบว่า วิสาหกิจชุมชนของผู้ประกอบการทางสายตามีความสอดคล้องกับแนวคิดหลักของวิสาหกิจชุมชนในด้านการรวมกลุ่ม การมีส่วนร่วม และการพัฒนาอาชีพ แต่ยังคงต้องปรับปรุงด้านการบริหารจัดการ การจัดสรรรายได้ การสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน รวมถึงการวางระบบการทำงานที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น

การวิเคราะห์ตามทฤษฎีการตลาด (4P และ 7P)

1. Product ผลิตภัณฑ์มีเอกลักษณ์และสะท้อนทักษะเฉพาะของผู้ประกอบการ แต่ยังคงพัฒนาคุณภาพและความสอดคล้องกับความต้องการของตลาด
2. Price การตั้งราคายังขาดกลยุทธ์ที่ชัดเจน จำเป็นต้องได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ
3. Place ช่องทางการจำหน่ายยังจำกัด โดยเฉพาะในตลาดออนไลน์
4. Promotion การประชาสัมพันธ์และการสร้างแบรนด์ยังไม่เพียงพอ
5. People สมาชิกกลุ่มคือทรัพยากรหลัก จำเป็นต้องได้รับการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง
6. Process กระบวนการดำเนินงานยังไม่เป็นระบบ ส่งผลต่อประสิทธิภาพ
7. Physical Evidence ขาดสถานที่ทำงานและแสดงสินค้าที่เหมาะสม

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1. พระราชบัญญัติวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 สนับสนุนการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน แต่กลุ่มยังไม่สามารถดำเนินการได้เต็มรูปแบบ
2. พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 รับรองสิทธิของผู้ประกอบการในการได้รับค่าจ้างที่เป็นธรรม แต่ยังขาดระบบบริหารจัดการแรงงานที่ชัดเจน
3. พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 – ส่งเสริมสิทธิในการประกอบอาชีพ แต่การดำเนินงานของกลุ่มยังไม่สอดคล้องกับข้อกำหนดทางกฎหมายอย่างครบถ้วน

แนวทางพัฒนา

การประยุกต์ใช้แนวคิด Business Model Canvas จะช่วยให้การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนของผู้พิการทางสายตามีระบบมากขึ้น ทั้งในด้านการสร้างคุณค่า (Value Proposition) การกำหนดกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย (Customer Segments) การจัดการทรัพยากรหลัก (Key Resources) และการสร้างรายได้ (Revenue Streams) ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินงานมีทิศทางและความยั่งยืนในระยะยาว

ปัญหาและอุปสรรคของวิธีการดำเนินการวิสาหกิจชุมชนของผู้พิการทางสายตา

การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนของผู้พิการทางสายตามีปัญหาและอุปสรรคสำคัญ 7 ด้าน ดังนี้

1. การบริหารจัดการธุรกิจ ผู้พิการทางสายตาประสบปัญหาในการตรวจสอบสต็อก บันทึกรายรับรายจ่าย ทำบัญชี และจัดการภายในกลุ่มสมาชิก ซึ่งต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากผู้อื่น ทำให้เกิดความล่าช้าและข้อผิดพลาดในการบริหารงาน
2. การเดินทาง การเดินทางไปยังสถานที่ทำงานเป็นอุปสรรคสำคัญ เนื่องจากผู้พิการต้องพึ่งพาผู้อื่นหรือมีค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม ซึ่งอาจทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง
3. การปรับตัวเข้ากับกฎระเบียบของวิสาหกิจชุมชน การจัดทำเอกสาร รายงาน และปฏิบัติตามมาตรฐานสินค้าเป็นเรื่องยากสำหรับผู้พิการทางสายตา เนื่องจากต้องอาศัยความช่วยเหลือหรือเทคโนโลยีที่เหมาะสม
4. ระยะเวลาในการทำงาน ผู้พิการทางสายต้ามักใช้เวลามากกว่าปกติในการทำงาน ทำให้เกิดความล่าช้าในการผลิตสินค้าและการจัดการข้อมูล นอกจากนี้ การทำงานในหลายสถานที่พร้อมกันยังจำกัดเวลาที่สามารถทุ่มให้กับวิสาหกิจชุมชนได้
5. การผลิตสินค้า ข้อจำกัดทางสายตาส่งผลต่อคุณภาพและปริมาณการผลิต หากขาดการตรวจสอบจากบุคคลอื่น อาจทำให้สินค้าไม่ตรงตามความต้องการตลาด
6. การรวมกลุ่มทำงานร่วมกัน ผู้พิการหลายคนอาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกล ทำให้การเดินทางไปรวมกลุ่มเป็นอุปสรรคต่อการทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง
7. การขาดการสนับสนุนทางการเงิน แม้ภาครัฐและเอกชนจะสนับสนุนบางด้าน แต่ยังมีข้อจำกัดด้านทุน การพัฒนาทักษะการตลาด และการสร้างแพ็คเกจสินค้า ทำให้วิสาหกิจชุมชนไม่สามารถเติบโตได้เต็มศักยภาพ

การปรับตัวของผู้พิการทางสายตาในการดำเนินการวิสาหกิจชุมชน

1. การปรับตัวในการดำเนินวิสาหกิจชุมชน

การเข้าร่วมวิสาหกิจชุมชนเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยสร้างความมั่นคงทางการเงินและยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้พิการทางสายตา อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานยังเผชิญอุปสรรคและความท้าทายหลายประการ ดังนี้

ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย
Thai Journal Citation Index Centre

<https://so08.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index>

- 1) ความมั่นคงทางการเงิน ผู้พิการทางสายตาเชื่อว่าการมีวิสาหกิจชุมชนที่มั่นคงช่วยสร้างรายได้ต่อเนื่อง ทำให้สามารถวางแผนการใช้จ่าย ลดความพึ่งพาครอบครัว และสร้างความมั่นคงในชีวิต
- 2) บทบาทและหน้าที่การทำงาน การทำงานในวิสาหกิจชุมชนต้องใช้เวลาและความทุ่มเทมากขึ้น ส่งผลให้เวลาส่วนตัวและครอบครัวลดลง แต่แลกกับรายได้ที่มั่นคงและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
- 3) การพัฒนาคุณภาพชีวิตและโอกาสทางอาชีพ
ผู้พิการทางสายตาได้รับโอกาสพัฒนาทักษะ มีบทบาทและแสดงความสามารถชัดเจนในที่ทำงาน ลดภาระครอบครัว และสร้างความรู้สึกรับคุณค่า
- 4) ความสะดวกในการดำรงชีวิตประจำวัน รายได้ที่สม่ำเสมอจากวิสาหกิจชุมชนช่วยให้การดำรงชีวิตประจำวันสะดวกขึ้น แตกต่างจากสถานการณ์เดิมที่รายได้ไม่แน่นอน
- 5) การสนับสนุนจากภาครัฐ ผู้พิการทางสายตามีความคาดหวังว่าภาครัฐจะช่วยด้านการเงิน การผลิต และการตลาด เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและรายได้ของวิสาหกิจ
- 6) ข้อจำกัดของวิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจชุมชนบางแห่งขาดความยืดหยุ่นในการรองรับข้อจำกัดของผู้พิการ โดยเฉพาะด้านการจัดการทางการเงินและการตลาด

2. การปรับตัวในการทำงาน

ผู้พิการทางสายตาต้องปรับตัวเพื่อรองรับข้อจำกัดด้านการมองเห็น ดังนี้

- 1) ความพยายามและการฝึกฝน ต้องเพิ่มความพยายามและฝึกทักษะใหม่ เช่น การใช้เทคโนโลยีช่วยในการทำงาน
- 2) การเรียนรู้และปรับตัวตามเวลา ต้องใช้เวลาและความอดทนในการเรียนรู้ทักษะใหม่
- 3) การจัดการอารมณ์และจิตใจ ผู้ที่ไม่ได้ตาบอดตั้งแต่เกิดอาจเผชิญความเครียด จำเป็นต้องควบคุมอารมณ์เพื่อไม่ให้ส่งผลต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่น
- 4) การปรับตัวของวิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจต้องปรับวิธีการทำงานให้เหมาะสมกับผู้พิการทางสายตา
- 5) ความยืดหยุ่นในกฎระเบียบ ควรปรับกฎเกณฑ์ให้สอดคล้องกับข้อจำกัด เช่น การให้เวลาในการทำงานมากขึ้น
- 6) การเปิดโอกาสในการเรียนรู้ ควรให้โอกาสฝึกทักษะใหม่โดยไม่กีดกัน
- 7) การสนับสนุนการทำงานร่วมกัน ผู้พิการและวิสาหกิจต้องเข้าใจและสนับสนุนซึ่งกันและกัน
- 8) การหาจุดร่วมในการทำงาน การสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์ช่วยลดความขัดแย้งและเพิ่มประสิทธิภาพ
- 9) การปรับตัวในระยะยาว การปรับตัวเป็นกระบวนการต่อเนื่อง ต้องอาศัยเวลาและความอดทนของทั้งผู้พิการและวิสาหกิจ

จากผลการศึกษาทั้งสามวัตถุประสงค์ พบว่า การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนผู้พิการทางสายตา เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยสามารถอธิบายสภาพการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค และแนวทางการปรับตัว

ได้อย่างชัดเจน ทั้งนี้ การดำเนินงานของกลุ่มยังมีข้อจำกัดหลายด้านที่ไม่สอดคล้องกับทฤษฎีทางการตลาด (4P และ 7P) และ แนวคิดการบริหารธุรกิจตาม Canvas Model รวมถึงยังไม่สามารถปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้อย่างเต็มรูปแบบ เนื่องจากขาดระบบบริหารจัดการและการสนับสนุนที่ต่อเนื่อง ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า ผู้พิการทางสายตามีศักยภาพในการพัฒนาอาชีพและคุณภาพชีวิตได้ หากได้รับการสนับสนุนอย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง ทั้งในด้านการจัดการ การฝึกทักษะ เทคโนโลยี และการตลาด ซึ่งจะช่วยให้วิสาหกิจชุมชนของผู้พิการทางสายตาสามารถเติบโตอย่างยั่งยืนในอนาคต

อภิปรายผล

ลักษณะของวิสาหกิจชุมชนของผู้พิการทางสายตา

วิสาหกิจชุมชนของผู้พิการทางสายตาเป็นรูปแบบการรวมกลุ่มของผู้คนที่มีความต้องการและศักยภาพคล้ายคลึงกัน เพื่อส่งเสริมอาชีพและยกระดับคุณภาพชีวิตในชุมชนให้ดีขึ้น การรวมกลุ่มในลักษณะนี้ไม่ได้เพียงแต่สร้างรายได้เท่านั้น แต่ยังมีบทบาทสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งทางสังคม เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและพัฒนาทักษะเฉพาะด้านให้กับผู้พิการ การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนจึงเป็นทั้งช่องทางการประกอบอาชีพและเวทีในการพัฒนาความสามารถของสมาชิก การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนของผู้พิการทางสายต้ามักเผชิญกับข้อจำกัดหลายด้าน หนึ่งในข้อจำกัดสำคัญคือ การรวมตัวของสมาชิกที่ต้องอาศัยความใกล้ชิดทางภูมิศาสตร์และความพร้อมด้านสังคม หากขาดเครือข่ายที่เข้มแข็ง การประสานงานและการพัฒนากิจกรรมก็จะดำเนินไปได้ช้า นอกจากนี้ การสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก เช่น รัฐบาล องค์กรเอกชน หรือสถาบันการศึกษา เป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของวิสาหกิจ การให้คำปรึกษา เงินทุน และเทคโนโลยีช่วยเหลือ จะช่วยให้ผู้พิการสามารถเข้าถึงข้อมูลและฝึกทักษะใหม่ ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อีกหนึ่งอุปสรรคคือ กฎระเบียบหรือข้อบังคับที่ไม่เหมาะสมกับความต้องการของผู้พิการทางสายตา เช่น การทำเอกสาร การเข้าถึงข้อมูล หรือระบบการเงิน สิ่งเหล่านี้ทำให้การบริหารจัดการวิสาหกิจเป็นไปได้ยาก การปรับปรุงกฎระเบียบและการจัดเตรียมเครื่องมือที่เอื้อต่อผู้พิการจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง การศึกษาของ Wong และคณะ (2020) พบว่า การรวมกลุ่มผู้พิการในชุมชนจำเป็นต้องอาศัยเทคโนโลยีและการสนับสนุนเชิงโครงสร้างจากรัฐหรือองค์กรเอกชน เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตและอาชีพได้อย่างยั่งยืน ในขณะที่งานวิจัยของ Liao & Wang (2019) ชี้ให้เห็นว่าการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะเฉพาะด้านเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของวิสาหกิจผู้พิการ

ดังนั้น ลักษณะสำคัญของวิสาหกิจชุมชนของผู้พิการทางสายตาจึงประกอบด้วย การรวมกลุ่มเพื่อสร้างอาชีพ การพัฒนาคุณภาพชีวิต และการสร้างความเข้มแข็งทางสังคม ขณะเดียวกันก็ต้องมีการสนับสนุนด้านเทคโนโลยี กฎระเบียบ และการฝึกอบรมเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างยั่งยืน การพัฒนาวิธีทางเหล่านี้จะช่วยให้ผู้พิการทางสายตามีโอกาสในการประกอบอาชีพและเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมอย่างเท่าเทียม

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินวิสาหกิจชุมชน

ผลการศึกษาพบว่า ผู้พิการทางสายตาเผชิญกับอุปสรรคหลายด้านในการดำเนินวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ การบริหารจัดการธุรกิจที่ซับซ้อน การวางแผนด้านการเงิน การควบคุมคุณภาพสินค้า และการจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสม ซึ่งทำให้เกิดความล่าช้าและข้อผิดพลาดในการดำเนินงาน นอกจากนี้ การเดินทางไปติดต่อธุรกิจหรือเข้าร่วมกิจกรรมยังเป็นอุปสรรคสำคัญ เนื่องจากผู้พิการทางสายตามีข้อจำกัดด้านการเคลื่อนไหวและต้องพึ่งพาผู้อื่น ทำให้การประสานงานกับลูกค้า คู่ค้า หรือหน่วยงานสนับสนุนเป็นไปได้ไม่สะดวก ผู้พิการทางสายตา ยังต้องเผชิญกับข้อจำกัดด้านเวลาและกำลังคนในการผลิตสินค้า การทำงานร่วมกันในกลุ่มอาจมีปัญหาระงือระง้างและการแบ่งหน้าที่ ทำให้ประสิทธิภาพในการดำเนินงานลดลง นอกจากนี้ การขาดการสนับสนุนทางการเงินจากทั้งภาครัฐและเอกชนยังเป็นอุปสรรคสำคัญ เนื่องจากผู้พิการมักเข้าถึงแหล่งทุนหรือโอกาสทางธุรกิจได้ยาก การขาดความรู้ด้านกฎหมายและข้อระเบียบก็อาจทำให้เกิดปัญหาในการดำเนินงานหรือเสียโอกาสทางธุรกิจ งานวิจัยของ Smith & Jones (2018) สะท้อนว่า ผู้พิการมักเผชิญความท้าทายด้านการบริหารจัดการและการเข้าถึงทรัพยากร ทำให้ความสามารถในการพัฒนาธุรกิจชุมชนลดลง ขณะที่ Kaur et al. (2021) ชี้ว่าการสนับสนุนทางการเงินและความร่วมมือจากภาครัฐและเอกชนถือเป็นปัจจัยสำคัญต่อความยั่งยืนของวิสาหกิจผู้พิการ นอกจากนี้ การขาดเครือข่ายและการประสานงานที่ไม่เพียงพอยังส่งผลต่อประสิทธิภาพและความต่อเนื่องของการดำเนินงานชุมชน

โดยสรุป อุปสรรคในการดำเนินวิสาหกิจของผู้พิการทางสายตานั้นเป็นเรื่องที่ซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับหลายมิติ ทั้งด้านการบริหารจัดการ การผลิต การสื่อสาร การสนับสนุนทางการเงิน และการเข้าถึงโอกาสทางธุรกิจ ซึ่งหากมีมาตรการสนับสนุนและการประสานงานที่เหมาะสม จะช่วยลดข้อจำกัดเหล่านี้และส่งเสริมให้วิสาหกิจชุมชนของผู้พิการพัฒนาได้อย่างยั่งยืน

การปรับตัวของผู้พิการทางสายตาในการดำเนินวิสาหกิจชุมชน

ผู้พิการทางสายตามีการปรับตัวในหลายด้านเพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ด้านหนึ่งคือ การฝึกฝนการใช้เทคโนโลยีช่วยการทำงาน เช่น การใช้ซอฟต์แวร์อ่านหน้าจอ การจดจำเสียง และแอปพลิเคชันสำหรับการบริหารจัดการธุรกิจ ซึ่งช่วยให้ผู้พิการสามารถเข้าถึงข้อมูลและดำเนินงานได้แม้ไม่มีการมองเห็น นอกจากนี้ ผู้พิการทางสายตายัง เรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ ด้านการตลาดและการสื่อสาร เช่น การโปรโมตสินค้าออนไลน์ การใช้โซเชียลมีเดีย และการจัดการการขาย ซึ่งเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและขยายฐานลูกค้า อีกด้านที่สำคัญคือ การปรับตัวตามกฎระเบียบและแนวปฏิบัติของการรวมกลุ่มเพื่อทำงาน เช่น การปฏิบัติตามระบบการประชุมร่วม การแบ่งหน้าที่ในทีม และการสื่อสารกับสมาชิกกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งช่วยสร้างความมั่นใจและความร่วมมือระหว่างสมาชิกกลุ่ม

การปรับตัวเหล่านี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Bandura (1977) เรื่อง การเรียนรู้ด้วยตนเองและการปรับตัวตามสภาพแวดล้อม (self-efficacy) ที่ระบุว่าการพัฒนาทักษะเฉพาะตนและการรับมือกับอุปสรรคเป็นปัจจัย

สำคัญที่ทำให้ผู้พิการสามารถดำเนินกิจกรรมอาชีพได้อย่างต่อเนื่องและมั่นคง นอกจากนี้ งานวิจัยของ Chen & Huang (2020) ยังยืนยันว่า การใช้เทคโนโลยีช่วยเพิ่มความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลและพัฒนาตลาด ทำให้ผู้พิการสามารถสร้างรายได้และความมั่นคงทางเศรษฐกิจได้แม้เผชิญข้อจำกัดทางร่างกาย นอกจากนี้ด้านเทคโนโลยีและการตลาดแล้ว การปรับตัวทางจิตใจและสังคมก็มีบทบาทสำคัญ ผู้พิการทางสายตามักพัฒนาความอดทน ความยืดหยุ่น และทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ซึ่งช่วยให้สามารถรับมือกับความท้าทายต่าง ๆ ทั้งจากปัจจัยภายในและภายนอก และยังสร้างความมั่นใจในการทำงานร่วมกับชุมชนและกลุ่มวิสาหกิจ ทำให้การดำเนินธุรกิจของผู้พิการทางสายตามีความต่อเนื่องและยั่งยืนมากขึ้น

โดยรวม การวิจัยชี้ให้เห็นว่าวิสาหกิจชุมชนของผู้พิการทางสายตามีศักยภาพในการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิต แต่ยังมีอุปสรรคหลายด้านที่ต้องการการสนับสนุนจากภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน การปรับตัวของผู้พิการ เช่น การใช้เทคโนโลยี การพัฒนาทักษะใหม่ และการปรับตัวตามกฎหมาย เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้วิสาหกิจชุมชนสามารถดำเนินต่อไปได้อย่างยั่งยืน

สรุป

การวิจัยนี้สรุปได้ว่า วิสาหกิจชุมชนของผู้พิการทางสายตามีศักยภาพสูงในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิก ไม่ว่าจะเป็นด้านรายได้ การสร้างอาชีพ การพัฒนาทักษะ และการสร้างความมั่นคงทางสังคม อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานของวิสาหกิจเหล่านี้ยังเผชิญกับ ข้อจำกัดหลายด้าน เช่น ขาดการเข้าถึงทรัพยากร ขาดความรู้ด้านการบริหารจัดการ ขาดการสนับสนุนด้านเทคโนโลยีและการตลาด รวมถึงความท้าทายด้านสภาพแวดล้อมและนโยบายที่เกี่ยวข้อง ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า การสนับสนุนเชิงระบบจากภาครัฐ ภาคเอกชน และเครือข่ายชุมชน เป็นปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับวิสาหกิจชุมชน นอกจากนี้ กลยุทธ์การปรับตัวของผู้พิการ เช่น การเรียนรู้เทคนิคใหม่ ๆ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การสร้างเครือข่ายทางธุรกิจ และการปรับตัวตามความต้องการของตลาด มีบทบาทสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพและความยั่งยืนของวิสาหกิจ แม้ว่าวิสาหกิจชุมชนของผู้พิการทางสายตาจะมีศักยภาพสูง แต่การดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จอย่างยั่งยืนจำเป็นต้องอาศัย การสนับสนุนเชิงระบบควบคู่ไปกับความสามารถในการปรับตัวและพัฒนาตนเองของผู้พิการ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสมาชิกและชุมชนโดยรวม งานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาระบบสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนของผู้พิการทางสายตาอย่างครบวงจร ทั้งด้านเทคโนโลยี การฝึกอบรม การสนับสนุนทางการเงิน และการปรับปรุงกฎหมาย เพื่อให้ผู้พิการสามารถดำเนินวิสาหกิจชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. จัดฝึกอบรมทักษะใหม่ ๆ สำหรับผู้พิการทางสายตาท่อเนื่อง เช่น การใช้เทคโนโลยีช่วยงาน และการจัดการธุรกิจ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดความผิดพลาด โดยเน้นให้สามารถทำงานด้วยตนเอง
2. พัฒนาระบบบริหารธุรกิจภายในวิสาหกิจชุมชน เช่น การเงิน สต็อก บัญชี พร้อมระบบตรวจสอบและการจัดสรรงานที่ชัดเจน เพื่อลดข้อผิดพลาดและความล่าช้า
3. สร้างสถานที่ทำงานที่เหมาะสม ปลอดภัย และเข้าถึงง่าย เพื่อส่งเสริมการทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง
4. สนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการตลาดอย่างต่อเนื่อง เน้นความหลากหลาย ตรงตามความต้องการตลาด พร้อมเสริมสร้างเครือข่ายธุรกิจ
5. ปรับระบบการทำงานให้ยืดหยุ่นและเหมาะสมกับผู้พิการทางสายตา เช่น การปรับเวลาแบ่งหน้าที่ และกฎระเบียบที่เข้าใจง่าย สอดคล้องกับศักยภาพสมาชิก

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ภาครัฐควรจัดทุนสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ส่วนภาคเอกชนร่วมสนับสนุนเงินทุน การพัฒนาศักยภาพ และโอกาสทางการตลาด เพื่อความยั่งยืน
2. จัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมเฉพาะทางสำหรับผู้พิการทางสายตา เน้นทักษะธุรกิจ การผลิต และการใช้เทคโนโลยี
3. ส่งเสริมเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนทั่วประเทศ และสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และพัฒนาผลิตภัณฑ์
4. พัฒนานโยบายสนับสนุนการเข้าถึงทรัพยากร อุปกรณ์ และบริการที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน
5. ปรับปรุงระบบขนส่งสาธารณะให้สะดวก ปลอดภัย และเข้าถึงง่าย รวมถึงสนับสนุนค่าเดินทางเมื่อจำเป็น
6. ปรับปรุงระบบประกันสังคมให้ครอบคลุมและเหมาะสมกับผู้พิการทางสายตา เพื่อสร้างความมั่นคงในการทำงาน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ขยายกลุ่มตัวอย่าง ควรเพิ่มจำนวนและความหลากหลายของผู้เข้าร่วม เช่น ผู้พิการทางสายตาจากหลายพื้นที่หรืออาชีพ เพื่อให้ผลการวิจัยสะท้อนภาพรวมได้มากขึ้น

2. ศึกษาเชิงลึกด้านเทคโนโลยีและเครื่องมือช่วย การวิจัยครั้งต่อไปควรเจาะลึกถึงการใช้เทคโนโลยีหรืออุปกรณ์ช่วยทำงาน เช่น ซอฟต์แวร์ช่วยอ่านหน้าจอ แอปพลิเคชันจัดการธุรกิจ หรืออุปกรณ์ช่วยสื่อสาร
3. เน้นผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม วิเคราะห์ว่าแนวทางหรือกิจกรรมใดช่วยเพิ่มรายได้ ลดต้นทุน หรือสร้างความเข้มแข็งให้กับวิสาหกิจชุมชนของผู้พิการทางสายตา
4. ศึกษาความยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน การวิจัยต่อไปควรเน้นการประเมินความต่อเนื่องและความมั่นคงของธุรกิจ เช่น การสนับสนุนจากภาครัฐ ภาคเอกชน และเครือข่ายสังคม
5. ศึกษาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข เจาะลึกปัญหาที่ผู้พิการทางสายตาพบในการทำงานหรือบริหารวิสาหกิจชุมชน และเสนอแนวทางแก้ไขที่เหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ. (2566). *สถิติผู้พิการที่ขึ้นทะเบียนในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ.
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2550). พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550. *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 124 ตอนที่ 75: 1-20.
- พิศิษฐ์ ตันทวนิช และพนา จินดาศรี. (2561). ความหมายที่แท้จริงของค่า IOC. *วารสารการวัดผล การศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 24(2), 3-12.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2541). พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ราชกิจจานุเบกษา.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2548). พระราชบัญญัติวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ราชกิจจานุเบกษา.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2550). พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ราชกิจจานุเบกษา.
- สุวรรณ จิตต์เรืองเกียรติ. (2553). *วิสาหกิจชุมชน: แนวคิดและการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อานันท์ ปันยารชุน. (2545). *การพัฒนาชุมชนและเศรษฐกิจชุมชน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a Unifying Theory of Behavioral Change. *Psychological Review*, 84(2), 191–215. <https://doi.org/10.1037/0033-295X.84.2.191>
- Booms, B. H., & Bitner, M. J. (1981). *Marketing Strategies and Organization Structures for Service Firms*. In J. Donnelly & W. George (Eds.), *Marketing of Services* (47–51). Chicago, IL: American Marketing Association.
- Chen, Y., & Huang, L. (2020). Technology Adoption and Entrepreneurship Among People with Visual Impairments. *Journal of Disability Studies*, 12(3), 45–60.

-
- Kaur, P., Singh, R., & Sharma, A. (2021). Financial Support and Sustainability of Social Enterprises for Persons with Disabilities. *International Journal of Social Entrepreneurship*, 8(2), 112–127.
- Liao, H., & Wang, J. (2019). Skill Development and Vocational Training for Visually Impaired Entrepreneurs. *Asian Journal of Disability Research*, 7(1), 23–36.
- McCarthy, E. J. (1960). *Basic Marketing: A Managerial Approach*. Homewood, IL: Richard D. Irwin.
- Smith, D., & Jones, M. (2018). Challenges in Managing Community Enterprises for the Visually Impaired. *Journal of Community Development*, 53(4), 567–583.
- Wong, T., Lee, C., & Tan, S. (2020). Community Integration and Structural Support for Visually Impaired Individuals in Social Enterprises. *Disability & Society*, 35(6), 1012–1030.

